СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 213. Джерзі Сити, Н. Дж., субота 12-го вересня 1936. — VOL. XLIV. No. 213. Jersey City, N. J., Saturday, September 12, 1936. THREE CENTS

УРЯД ПОДВОЮЄ ДОПОМОГУ ЖЕРТВАМ ПОСУХИ

ВАШИНГТОН. — Адміністраційні урядники передбачають, що видатки на допомогу жертвам посухи будуть виносити два рази більше, як це обчислювано спершу.

„Адміністратор поступу праці" обчисляв свого часу, що кошти цієї допомоги будуть виносити 20 міліонів долярів на місяць. Тепер урядники допускають, що уряд буде обовязаний видати 125 міліонів долярів, заки фармери отрясуться від наслідків цієї господарської катастрофи.

Вони виходять із заложення, що уряд буде змушений давати допомогу 500,000 фармерських родин до наступної весни.

РУЗВЕЛТ КАЖЕ, ЩО ДЕПРЕСІЯ ВЖЕ СКІНЧИЛАСЬ.

ШАРЛОТ (Норт Каролайна).—Президент Рузвелт виголосив тут до 35,000 осіб, зібраних у великім стадіоні, промову про політику уряду. У своїй промові доказував, що завдяки заходам уряду депресія вже покінчилася.

Не зважаючи на те, що президент запевняв був, що він іще не думав виголошувати виборчих промов, кожний уступ його промови відносився посередньо до виборів.

Губернатор Ландон, кандидат Републиканської Партії, вже оголосив свою туру по східніх стейтах. Задержиться він між іншим теж у стейті Ню Йорк, а саме в Олбані, Скенектеді, Ютиці й Сиракюз.

ПЕРЕДВИБОРЧІ ПЕРЕСУНЕННЯ.

ШІКАГО. — Тут збирається так звана конференція поступовців. Ціль її попирати кандидатуру президента Рузвелта. Проводять ґрупою нюйорський посадник Ля Ґвардія та сенатор Ла Фолет.

Великий щоденник „Болтимор Сон" заявляє, що він попирав досі президента Рузвелта в його заходах покінчити депресію, але відтепер уже не може його попирати.

СТРАЙК ШОФЕРІВ ТАКСІВОК.

ПАТЕРСОН (Ню Джерзі). — Більшість шоферів місцевих таксівок вийшла на страйк, щоб добитися кращих умов праці. Домагаються 6-денного тижня, 40% з одержаних грошей та ґарантії мінімальної заплати в сумі $15 на тиждень.

ПРОБА ЛЕТНИЧОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПОНАД АТЛЯНТИК.

ПОРТ ВАШИНГТОН (Лонґ Айленд). — До місцевого летнища прилетів „Зефір", великий літак німецького летничого підприємства „Дойтше Люфтганза", перелетівши з островів Азорів понад Атлантик, або дорогу 2,390 миль, за 22 години і 10 хвилин.

Цей перелет це проба практичности постійної летничої лінії з Німеччини до Америки. Пробу вважають удалою. Пересічна скорість перелету виносила 110 миль на годину. Літак стрічав по дорозі всяку можливу погоду й давав собі з нею раду. Всетаки проби не вважають за остаточну, поки сюди не прилетить літак „Швабенлянд", що має прибути до Америки 16-го вересня.

„Зефір" має 10 тон ваги. Має він 4 людей залоги.

БРАЗИЛІЯ АРЕШТУЄ ФАШИСТІВ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Бразилійський уряд закрив домівку бразилійської фашистівської організації за те, що бразилійські фашисти агітують за неплачення податків. Фашисти збираються виставити при найближчих виборах на президента свого кандидата.

ПРИГОТУВАННЯ ДО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — „Корпорація нюйорської світової вистави" проголосила вже перший конкурс на плян одного будинку на виставі. За найкращий плян призначено нагороду в сумі $1,000.

БІЛЬ ГОЛОВИ ВІД ЧЕРЕВИКІВ?

НЮ ЙОРК. — На зборах „Ради Здоровля Ніг", що зібралася в готелю Пенсильвенія, виступив д-р Джозеф Лелівелд з Рокленду, Месечусетс, з рефератом, що, мовляв, жінки часто мають болі голови через невідповідну обуву. Він доказував це болями голови в жінок, що звичайно не ходять багато, коли вони виберуться на цілоденні закупна.

ВЛАШТОВУЮТЬ ВИСТАВУ КНИЖКИ.

НЮ ЙОРК. — Американські накладці книжок постановили влаштувати тут у „Рокефелер Сентер" виставу книжок.

Вистава має тревати від 5-го до 19-го листопаду. Зацікавилися нею вже й заграничні видавці книжок, а французькі накладці обіцяли прислати експонати.

ЗАМАЛО БУЛО Й 3,000 ЗЛОТИХ МІСЯЧНО!

Апеляційний суд у Варшаві затвердив присуд першої інстанції на чотири роки вязниці з позбавленням прав на 10 літ проти бувшого директора Заведення Чищення Міста, Ст. Біловіцького, який, хоч брав по 3,000 злотих місячної плати, не соромився хабарів, а навіть присвоїв собі 147,000 злотих, виказуючи кошти чищення вулиць від снігу на таку суму більше. Біловіцький пускав гроші на забави, а перед владою виказував фальшовані добрі висліди праці, фальшував біляси й замість утрат виказував доходи.

ВЕРНУЛИСЯ З РОБОТИ В ЛАТВІЇ.

З Галичини виїхали на рільні роботи в Латвії кілька тисяч робітників і робітниць. Та вже по кількох тижнях стали вони вертатися поодиноко або ґрупами, бо, як виявилося, умови праці були жахливі. Працю мусіли зачинати в 3-тій рано, а кінчити її в 23-тій ночі. Тепер у Латвії майже нема ночі. Як харч діставали постійно зупу з картоплею й нічо більше. Працювали також у неділі й свята.

СКУПАРКА.

В одному захисті для бідних у Варшаві жила бувша вчителька, 70-кількалітня Бр. Печинська. Її вважали всі дуже бідною, а коли її за неплачення від довшого часу чиншу ексмітували з її колишнього помешкання, виділ суспільної опіки примістив її в згаданому захисті на свій кошт. Та недавно, підчас перегляду річей старушки знайшли в її панчосі 5,000 злотих і 3,000 долярів. Видно, що ці гроші не вважала вона ще за вистарчальні, щоб з них жити.

НЕ БАНДИТ, А БАНДИТКА.

Коло Бресляв схопила поліція двох бандитів з 4 револьверами, 139 набоями й з газовим револьвером з муніцією. Один з бандитів це був Сиолька, а другий — 14-літня Марія Шиміновська, яка перед кількома тижнями пропала з дому. Всі були переконані, що її хтось убив, бо навіть її убрання одержали її родичі поштовою посилкою.

ПОЛЬСЬКА ГІМНАЗІЯ В НАДВІРНІЙ.

В Надвірній — як повідомляють польські часописи — мають відчинити 1-го вересня польську гімназію. Досі приняли на основі іспиту до 1-шої кляси 79 учеників і учениць, в тому 70% польських дітей.

МОНЕТИ З 16-ГО СТОЛІТТЯ.

В Картузах, на Кашубах, на стороні цвинтарищі робітник знайшов напів розбиту залізну скринку з 20 штуками монет з 16-го століття. Монети передали до музею в Торуні.

КОЛИ НАРІД ГИНЕ?

Статистика обчислила, що якби на 1,000 мешканців стало приходити на світ менше як 21 дітей річно, тоді даний нарід загинув би!

„ПРОСВІТА" В КЕРЕСТУРІ ЗАКУПИЛА ДРУКАРНЮ.

Друкарню купили в Дякові. Тепер будують бачванські українці дім на цю друкарню. Збирають на ту ціль жертви. Друкарня почне працю 1-го жовтня ц. р.

НЕ МІГ ПЕРЕЖИТИ ГАНЬБИ.

33-літній перепелтник у Варшаві, Бр. Кжиштошек напився ціянку потасу й від того згинув, бо, як пише в залишеному листі — не міг пережити факту, що його арештували за крадіж шлюбної обручки його субльокатора ЯнуШевського. Тепер виявилося, що Кжиштошек згаданої обручки не рухав; продав її й пропив таки самий Янушевський, а вину звалив на Кжиштошека з боязни перед сваркою жінки.

ПОМЕРЛА З ГОЛОДУ НА ГРОБІ МАТЕРИ.

В Станиславові на жидівському цвинтарі знайшли на гробі Рахилі Фур мертве тіло її доньки, 43-літньої Ґені. Виявилося, що донька Фурової три добі сиділа днем і ніч на гробі матери й померла з голоду. Недавно вона попала з перестраху в падачку, а її муж з нею розвівся. Вона рішила померти на гробі матери, що й виконала.

НЕЧИСТІ ЦИГАНИ.

Берлінська поліція виселила всіх циганів з Берліну й приназначила їм місце замешкання коло міста Марцану. Розпорядок умотивований гігієнічними мотивами.

ЧЕРГА ПЕРЕД СПОЖИВЧИМИ СКЛЕПАМИ.

В Ленінграді перед споживчими склепами такі великі „хвости", що на них звернув навіть увагу комісаріят внутрішньої торговлі. Причиною „хвостів" — лиха орґанізація в склепах.

БРАТ НА БРАТА.

Підчас сварки й бійки між 14-літнім Яном Мариквичем і його братом Іґнацом у Тешині (Шлеськ) Ян ухопив кухонний ніж і кинув ним з такою силою на брата, що Іґнац, поцілений у серце, згинув на місці. Нелітнього вбивника арештували.

Є ЩЕ ТАКІ, ЩО БАЖАЮТЬ ВІДМОЛОДИТИСЯ.

Здавалось би, що операції методою проф. Воронова вже не є модні. Ні! У Варшаві готовиться цим способом відмолодитися багатий купець А. Доброшинський, бо хоче женитися. Вже звернувся він до адміністраційної влади з проханням, щоб дозволила приїхати до Польщі віденському лікареві для переведення згаданої операції. Крім того Доброшинський листується з фірмою агенбек у Гамбурґу в справі купна відповідної малпи.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

БЕЗРОБІТНИЙ ЗГОРІВ НА ВУГЛЯ.

В Старім Олькуші (Польща) безробітний Ст. Рудзінський кинув на електричні проводи з 30,000 вольт кінець довгого дроту з привязанним до нього каменем, а другий кінець цього дроту держав у руках. Тіло самогубця зовсім звуглілo.

СЕРНИ Й ПТАХИ ВБИТІ ПІДЧАС БУРІ.

В Баварії була буря з градом, що спричинила великі шкоди в околицях Штарнберґу під Мюнхеном, у Леоні та в долині ріки Ін. Вітер збурив чимало домів та знищив поля й городовину. В лісах знайшли десятки вбитих серн та сотки птацтва. Телефоні й телеграфні получення припинені.

8,126 ПОЖЕЖ ЗА ПІВРІК.

Від 1-го січня до 30-го червня ц. р. зголошено в примусовому обезпеченню в Польщі 8,126 пожеж. Згоріло 14,347 мешкальних і господарських забудовань. Шкода є 10,628,945 зл. Найбільше пожеж було в центральній Польщі.

ПЯНИЦЯ ВІДГРИЗ ЖИВИМ КУРКАМ ГОЛОВИ.

Суд у Познані засудив Ю. Августиняка на 6 місяців вязниці за те, що Августиняк, вертаючись домів пяний, зайшов не до свого дому, а до чужого курника й повідгризав зубами голови кількох курок. Августиняк боронився, що був зовсім запаморочений горівкою, але ця оборона на ніщо не придалася.

ЖЕРТВА МЕЛАМЕДА.

В жидівській лічниці на Чистому, в Варшаві помер 13-літній Пінхус Кобель з Соколова (Підляшшя), ученик з хайдеру, якого його учитель з талмуду копнув у ногу меламед. За два дні по цьому факті нога Пінхуса спухла, а по чотирьох днях місцевий лікар заявив, що треба чимскорше їхати з хлопцем до Варшави, до лічниці. Було багато клопоту, заки вдалося хлопця примістити в лічниці на Чистому. Як тільки це сталося, лікарі мусіли відтинати Пінхусові ногу. Та операція була спізнена. Хлопець по кількох днях помер, бо гангрена кинулася на цілий організм.

6,000 НОВИХ УЧИТЕЛІВ ДІСТАНУТЬ ПРАЦЮ.

Французький сенат продовжив роки науки в народних школах на ще один рік. Діти обовязані ходити до школи не, як досі, до 13-го року життя, а до 14-го. Ця реформа буде коштувати державу касу коло півтора міліярда франків. Побудують 2,000 нових шкіл і дістануть заняття 6,000 нових учителів.

ПОМЕР ВІД УДАРУ СОНЦЯ.

В Тлустім 25-літній кравецький помічник М. Пфефер опалювався на пляжі так довго, аж захворів на запалення мозку й по чотирьох днях помер.

ПРОМОВИ НА КОНГРЕСІ ГІТЛЕРІВЦІВ

НІРЕМБЕРҐ (Німеччина). — В дальшому тягу на конгресі гітлерівської партії в Ніремберзі промовляли д-р Ґебельс, міністер пропаганди, й Альфред Розенберґ, ідеольоґ націонал-соціялізму й теперішній редактор „Фелькішер Беобахтер". Ґебельс накинувся гострими словами на большевиків, згадуючи навіть поіменно найвищих большевицьких лідерів. Він закидав большевизмові, що він прямує до знищення европейської цивілізації. Як довго існує большевизм, говорив він, так довго Европа буде почувати себе дуже певненно; дому большевизмам треба за всяку ціну знищити. Після цього Ґебельс перейшов до жидівського питання і сказав, що большевизм є тісно звязаний з жидівством, яке при помочі цього большевизму старається викликати в світі хаос і анархію та в той спосіб помститися на Европі, якої жиди ніколи не любили. Большевизм, говорив Ґебельс, це жидівська революція.

Промова Розенберґа була більше фільософічного змісту. Одначе він теж спинився на жидівськім питанню й приходив до тих самих висновків, що Ґебельс. Розенберґ сказав: „Без огляду на те, як відносяться суспільні діячі й фільософи до жидівського питання, вони не можуть заперечити, що совєтський уряд є контрольований жидівськими інтересами. Грішми, украденими жидами від російського народу, тепер пробується роздмухати пожежу й направити його проти европейської культури й святої традиції европейських народів".

СОВЄТИ СПАНТЕЛИЧЕНІ НІМЕЦЬКИМИ ПРОМОВАМИ.

МОСКВА. — Совєтські офіційні часописи, такі як „Ізвєстія" і „Правда", приносять контратаки на промови гітлерівських лідерів у Ніремберзі, одначе у тих контратаках слідне збентеження й подразнення. „Правда" просить: „Спиніть цю антисовєтську вакханалію, поки не запізно!" А „Ізвєстія" жалуються, що „в історії дипльоматичних звязків ще не було такого випадку, в якому голова одної держави висказався так зневажливо про голову другої держави". Крім того всюди по Совєтах появилися карикатури на Гітлера, Ґебельса й інших гітлерівських лідерів.

ЗАВВАГИ ЛОНДОНСЬКОГО „ТАЙМСУ".

ЛОНДОН. — Лондонський „Таймс", що має славу найповажнішого часопису на світі (навіть замітки й коментарі „Таймсу" вчені використовують у своїх наукових творах), подав свою замітку про промови гітлерівців на конгресі в Ніремберзі. „Таймс" пише: „Промова д-ра Ґебельса з її надзвичайно гострим нападом не тільки на большевизм загально, але на високі особистости совєтського уряду, викликала вдаряюче враження всюди. Вона додала нового матеріялу до пояснення тих поголосок, що кружляють у поважних німецьких, як теж у міжнародніх колах, що німецький уряд тим навмисно хотів загострити відносини з Совєтами, з якими вже у близькій будучині хоче зовсім зірвати дипльоматичні звязки".

Про домагання німців звернути їм кольонії „Таймс" замітив, що німці помиляються, коли думають, що при помочі сили вони дістануть назад кольонії. „Передовсім — говорить „Таймс" — Німеччина в 1914 році опиралася на силі меча і як наслідок цього втратила свої кольонії... Колись, можливо, система мандатів буде широко простирнена. Одначе тепер британська публична опінія, хоч має певні теоретичні симпатії для звороту німцям кольоній, вона ніколи не була склонна брати це серіозно, хіба у звязку з загальним полагодженням цеї справи, як теж за ціну зречення з боку німців з війни як засобу політики".

ГОЛОСИ ФРАНЦУЗЬКОЇ ОПІНІЇ.

ПАРИЖ. — Французька публична опінія поставилася до німецьких промов зрівноважено, одначе рішучо холодно. „Ер Нувель" пише, що „гітлерівська Німеччина підтверджує своє бажання миру тим, що творить найстрашнішу армію в Европі, а може навіть на світі. Хто є її страшні вороги, про які згадує Гітлер? Не Франція, не Бельгія, не Чехословаччина, не Польща. Він (Гітлер) говорить про большевицьку небезпеку. Це гарний викрут, який ми чули так часто". „Там" питається: „Коли Гітлер справді хоче миру з іншими народами, то пощо ці воєнничі промови? Пощо стільки зброєння, пощо стільки побрязкування шаблею?" „Журналь де Деба" поділяючи розмах промови Гітлера й каже: „Провідна ідея гадка є сила, яка нібито віддає себе на услуги миру — німецького миру, можливо, але всеодно миру. Шлях Франції набуває є ясний: вона мусить бути міцна й передбачуюча".

ПОВОРОТ РИДЗА-СМІГЛОГО ДО ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Генерал Ридз-Смігли повернувся до Польщі. Його зустрічали великі товпи народу. Польське населення задоволене з його успіхів у Франції. Надіються, що у звязку з цим Польща дістане від Франції позичку.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of ti Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОДБАЙМО ПРО ЗАСТУПНИЦТВО

Скористаймо з належних нам прав у нашій орґанізації! Пригадуємо це нашому членству вже тепер, коли ще можна подбати про те, щоб кожний відділ був заступлений на наближаючійся конвенції У. Н. Союзу, яка, як відомо, відбудеться в травні наступного року.

Наша орґанізація є побудована на демократичних засадах. Щоб вона існувала й розвивалася, треба загального зацікавлення орґанізацією з боку всього членства. Памятаймо, що конвенції нашої орґанізації являються найвищим тілом, яке завжди глибоко заважувало на її розвою. І наближаючася конвенція буде теж важним чинником, бо настали нові часи, виринули нові проблеми. Кожний новий рік існування нашої орґанізації приносить з собою нові трудноші вже хочби шодо вдержання орґанізації під українським оглядом такою, що відповідалаб хоч у головних засадах тим ідеалам, на яких її збудовано. А ще є пора для старшого покоління закріпити в нашій орґанізації своїм впливом і словом ті національні цінности, які повинні бути захований нашими дітьми. Тому вже з цього боку є важною річчю, щоб на наступній конвенції були делеґатами випробувані працівники та щоб їх було якнайбільше, щоб і з цього боку ухвали конвенції були висловом загалу членства.

Виходячи з цього заложення, пригадуємо членству, що є в нашій орґанізації ще пору яких 118 ВІДДІЛІВ, які згідно зі статутом НЕ МАЮТЬ ПО 25 ЧЛЕНІВ, а тимсамим не можуть висилати від себе делеґатів на конвенцію У. Н. Союзу. Між тими відділами є і такі, що їм бракує всього двапри члени, щоби бути управненими до вибору делеґатів на конвенцію. Супроти цього треба вже тепер на це памятати і справи не відкладати, щоб через байдужність не тратити свого права. На це повинні звернути увагу в першу чергу відділові урядники згаданих відділів, а далі й самі члени. Літо минуло й зачинається сезон властивої громадської праці. А разом з тим зачинається теж і акція за приєднування членів до У. Н. Союзу. В часі пікників і літніх забав була нагода говорити про ці справи, а тепер треба тих, котрих в літі наклонювано до вступлення в ряди нашої орґанізації, до неї дійсно втягнути. Бо тим чином зможемо легко доповнити членство по тих відділах, що не мають тепер права висилати від себе своїх власних відпоручників на конвенцію Союзу.

Ще раз підкреслюємо, що всі відділи повинні мати на конвенції своє заступництво. Це є їх право. А навіть і їхній обовязок. Бо в такій народній установі як У. Н. Союз повинен кожний член памятати, що тут рішає членство-нарід. А найважніші рішення западають саме на конвенціях.

БОЛЬШЕВИЗМ І МІЛІТАРИЗМ

Телеграф подав недавно відомість, що 1937 року уряд СССР має видати на військо коло половини цілого державного буджету. Дехто думає, що большевики своїм мілітаризмом „зрадили свої засади", бо вони, мовляв, колись проголошували „війну війні" і навіть зруйнували свого часу царську армію.

Якже ставився провідник і творець большевизму — Ленін — до війни й армії? На це знайдемо велику силу матеріялу в його писаннях з часів світової війни і російської революції. Ленін ніколи не був пацифістом (миролюбцем). Він уважав війну за конечність при капіталістичній системі виробництва: як війну між державами так і між суспільними клясами.

В часах світової війни 1914—1918 рр. Ленін писав:

„Війна не випадковість і не „гріх", як думають християнські попи, що проповідують патріотизм, гуманність і мир не гірше від угодовців, а неминучий щабель капіталізму; це така сама законна форма капіталізму, як і мир. Відмова від військової служби, страйк проти війни і таке інше є проста глупота, убога і труслива мрія про беззбройну боротьбу з озброєною буржуазією, це зітхання за знищенням капіталізму без завзятої горожанської війни або ряду воєн. Робота, що пряме до перетворення війни народів у горожанську війну, — це є єдина соціялістична праця в добі збройного конфлікту буржуазії всіх націй. Геть з попівсько-сентиментальними зітханнями з „миром за всяку ціну"! Підіймемо прапор горожанської війни". (Ленін. О войне 1914—1918 года. Москва, 1914. р.).

В другім місці Ленін, що був тоді соціялістом, а не комуністом, ще різкіше підкреслив свою нелюбов до пацифізму:

„Соціялісти не можуть бути проти кожної війни... Не треба давати себе засліплювати теперішньою імперіялістичною війною. Цілком можливі демократичні війни і повстання, наприклад поневолених націй проти гнобителів. Неминучі горожанські війни пролетаріяту проти буржуазії за соціялізм. Можливі війни переможного в одній країні соціялізму проти інших буржуазних або реакційних країн... Той не соціяліст, хто жде здійснення соціялізму без соціяльної революції та диктатури пролетаріяту. Диктатура це державна влада, що спирається безпосередньо на насильство. Насильство в 20. віці, як і взагалі в добі цивілізації, це **не кулак і не ломака, а військо**".

Ленін і його прихильники в першій добі російської революції 1917 року трохи відійшли від свого попереднього мілітаристичного наставлення. Через величезну втому народніх мас війною большевицька агітація за утворення своєї партійної армії — „червоної ґвардії" — не мала успіху, тим більше, що Ленін вимагав негайно припинити війну проти центральних держав. Алей „пацифістичний гріх" скоро направлено. Уже 27. листопаду 1917 р. зїзд для демобілізації старої армії, під проводом большевиків, ухвалив, що нова армія має бути зорґанізована з охочих людей „за рекомендацією революційних соціялістичних партій та робітничих, вояцьких і селянських орґанізацій". 13. грудня 1917 р. центральний комітет большевицької партії ухвалив, що червона армія „твориться на основі добровільного вступу революційно-свідомих робітників і селян. Вона бореться за інтереси трудящих людей цілого усього світу і є піддержкою революції в цілім світі".

Ще 15. січня 1918 р. в декреті совєтського уряду написано, що червона армія має бути „підставою для заміни постійної армії всенароднім озброєнням".

Спосіб добровільного набору до армії не сповнив надій большевицького уряду. Після миру совєтської Росії з центральними державами большевицький уряд мусів вести війну проти „білих армій" Денікіна, Колчака і ін. На добровільний вступ до війська не було надії, а тому в червні 1918 р. совєтський уряд зробив першу мобілізацію. 23. червня 1918 р. вийшов декрет про загальну військову повинність усіх громадян совєтської Росії від 18 до 43 року. Від того часу червона армія стала реґулярним військом. До 1. листопаду 1918 р. в Росії змобілізовано 297,000 людей, між ними 110,000 підстаршин, 23,000 старшин військових урядовців. Принцип виборности старшин у війську скасовано декретом з 29. квітня 1918 р.

З цим військом совєтський російський уряд міг легко захопити Україну після поразки Німеччини державами антанти. Центральна Рада не встигла здійснити свого пляну (міністра Жуковського) щодо утворення реґулярної армії, бо німці віддали владу на Україні Скоропадському. Скоропадський обмежився тим, що зорґанізував свої клясові поміщицькі „сердюцькі" відділи, але про утворення всенародньої української армії не подбав. Так супроти обновленого московського мілітаризму Україна була в 1918 р. майже безборонна.

С. М.

В БОРОТЬБІ З ТЕМНОТОЮ І ФАЛЬШИВИМИ АМБІЦІЯМИ

Є добрий прояв у нашім громадськім життю в старім краю. Бо в старокраєвій пресі знаходимо від довшого часу цілу низку статтей, які торкаються нашого села і живцем схоплюють те все, що спиняє духовий, економічний, культурний і національний поступ нашого села.

Між іншим читаємо в старокраєвім часописі „Наш Прапор" і про те, що маємо по селах повно людців, що то не мають солідної освіти, а тільки „нахапалися" всіляких кличів і розумів і „стали враз ніби мудрі, а зглядно премудрі". Вони то своїми „плянами" не піднесуть села, а тільки спинюють його розвій, бо їх „пляни" побудовані на леді й ім такі кінчаться звичайно руїною й безладдям. Бо до культурної праці, щоби перевиховати націю — пише згаданий часопис — треба трошки довшої підготовки і довголітньої систематичної праці. Цієї підготови „премудрі" не мають, але зате повно в них фальшивої амбіції й мстивости. І це, пише часопис, є своєрою трагедією українського села. А далі подає такі випадки:

От прийде до читальні священик, студент, чи інший свідоміший громадянин і зачинає говорити людям: „Люди! Читайте, просвічайтеся! Бережіть своєї гідности! Не понижуйте себе, та перед кимнебудь не гніться рабами у штири погибелі! Не шапкуйте перед сяким таким чужинцем з гальштуком на шиї! Бороніть своєї віри, мови, належних прав"! І людоньки слухають бесіди та на вус мотають. А на другий день іде Грицько, чи Степан, минає дорогою свого священика, виділового читальні, чи іншого свого поважнішого громадянина, але ніс на шторц. Ані не поздоровить, й не вклониться, ще й усміхається хитро. Зате перед сяким таким чужинцем у краватці, як гнувся у штири погибелі, так дальше гнеться.

Або прийде до села делеґат з міста, люстратор, чи референт, говорить, промовляє до людей у читальні до пізнього вечора, а люди слухають, та захоплені аж плещуть у долоні. А тоді голова каже найближчим: „Треба би, люди, відвести пана делеґата до станції!" „А як же, а як же! Треба би, треба!" притакують газди, та одні одним поза плечі, і в двері. За хвилину у читальні лиш голова та делеґат. Тай ночуй, делеґате, у читальні на лаві, а рано ноги на плечі, і махай пішки. Бо так свій світ!

Або буває, закладають у селі кооперативу, і кажуть людям: „Люди! Торговля, це капітал! В єдності сила! Ставайте членами кооперативи, і купуйте у ній, нехай наш гріш лишиться в наших руках!" Послухали люди, Микола до управи, Василько за крамаря, і кооператива розвивається. Але Микола з Васильком, як приглянулися добре купецькому ділу, наробили манка. Ім кажуть звернути, а Микола з Васильком закладають собі приватний склепок, а на кооперативу давай рити, давай валити. Отак, щоби памятали, кого собі зачепили!

Або знову не виберуть Панька радним, а він того дуже хоче. Тай він тепер лиш чекає других виборів, а в думці одне гадає: „Почекай! Я тебе навчу!" А тоді зо зберe батальйо до своєї [illegible] зачнуть розчиняти [illegible] поміж хати, то тоді всі радні перепали, а один Панько вийшов. Отож тепер кирпинить, широкая воля!

Або ще був у селі Семко за дяка при церкві щось двадцять літ. Але то він ні голосу, ні то хору повести, брусоватий до людей, тай відправили його з церкви. А Семко тоді каже: „Коли так, то я баптиста тепер!" Тай, як збере коло себе тих, що не вийшли ерекціонального поля, як не кинеться на хатки за селом чи під лісом, як зачне їм читати своє новомодне євангеліє, то тоді пів села подаранiє. А кілька фамілій в селі, як скажуть, „ми тверді русняки, і хочемо хреста не з одною поперечкою, але з трьома"", то тоді все релігійне і культурно-освітнє життя у селі пішло шкереберть. Бо так хотів дяк і голова завмерлої читальні Качковського, що свою дитину пішле до дитячого садка, але далі на дитячий садок не відступить.

Ось така дивовижа діється по селах. Давніше люди згаяли свою злість і пімсту у безконечних процесах за межу, а нині це подорожіло, тай давай гризтися в селі. Те саме й з комунізмом. Чоловік газет не читає, в жадній установі не бере участи, на політиці стільки визнається, що вовк на звіздах, кругом темнячок, але раз послухав бесіди якогось аґента десь у млині чи на торговиці, і давай кричати в голос: „Мені аж тепер отворилися очі! Комуніст за бідними! Я, москаль, чи жид, — всі ми собі рівні. Нехай виправляють, що гадають, а я надивлюся з боку, а якщо, то й сам поскочу!"

Але вже крайня пора схаменутись! Пора вже отрястися з цеї духової темноти, байдужности і лінивства. Пора закинути фальшиву амбіцію, бо за те доля мститься на нашій шкірі, і пімститься на наших дітях. Особливо треба звернути більше уваги на виховання української молоді, щоб з неї викресати дійсно свідомі одиниці, які просвічувалиб гарним прикладом і були би в силі спаралізувати всяке народне лихо в зародку.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук заборонюється. — Авторські права застережені.

(3)

Дерманці рухнули навтіки. Угорщани за ними. Крик, стрісти. Каміння сиплеться з вітчачами. Володькові тече з чола піт і кров. Нагнув наперед голову, щоб краплини спадали на землю, хоронив сорочку від плям — мати не мусить знати. Нащо.

Аж на горі зупинилися. Угорщуки добігли до буди і там застрягли.

Володько нагнувся. — Ах, Боже! — вигукнув Ілько. — Володьку! У тебе ціле чоло розкалене...

— Ааа! То нічого. Але я й йому різнув. Бачив, як бебецнув... Як сніп. При по воду!...

Ілько пустився в Мозолянку по воду. Угорщуки гасали навколо буди і по хвилині з неї задимило.

— Володьку, Володьку! — кричить Хведько. — Твою буду запалили!...

Володько глянув туди, тримаючи праву долоню над правим оком. Через пальці сочилася кров і маленькими пружками стікала і капала.

— От, зволочі! — з притиском вирвалось з його уст. — Василюю! Василюю! — почав гукати.

Дим над будою звівся, мов верблюд, двома горбами і все вище та вище відпихав блакить. Сонце смажило білою землі з найбільшою увагою. Навіть пільні коники-цвіркуни і ввесь народ травяний середнього літа принишк.

А буда розпустила огненні крила і, здавалось, бажала під блакить за димом звестися. Василя тут ніде не було. Це Володько лиш так, щоб настрашити угорщуків, кричав.

— Чекай, чекай, стоболів тобі в ребра! — гукає Володько. — Ми ще вам покажемо!...

Але угорщуки виразно святкували свою перемогу і налюбувавшись видовищем огню, дико, різко викрикнули мерзенну лайку і побігли.

Бігли стрімко, сильно, як могли, ніби за ними хто гнався. Німий послав їм навздогін своє: — Та-та-ауаа! — та кілька камінчиків.

Ілько приніс у шапці воду. Гнався, мов навіжений, бо вода утікала. Володько мив чоло і ціле обличчя, але бракнуло води і він недомитий виглядав на недомальований образ. Ще раз пгнав Ілька в Мозолянку.

А корови паслися разом. Небезпека ворожого нападу зеґнала усіх. Підійшли до буди. Огонь, мов пес голодний, обглодував крокви та лати. Ні одної соломинки не лишилося.

У повітрі літали кусники ватри і чути було запах згорілих Володькових лахів, що були заховані в буді.

Разом з будою догоряв і день. Над лісом знялося сонце, бе боєм проміннями на всі боки; тінь від дубів довшає, скаче зпочатку паренини Кушки, далі розтягласа й до Матвієвої. На угорських полях хтось виспівує протяжну, голосну пісню.

І коли сонце запало за ліс і увінчало його коpоною величенської пожежі, до Володька вийшла Катерина, щоб допомогти пригнати до дому товар.

— А цеж хто такий дурний спалив буду? — здивувалась Катерина.

— Угорщуки. Напали на нас чорти і геть усе розбили, — каже Володько.

— А виж де були? Не могли їм накласти?

— Добре не могли. Їх десять, а нас три... Спробувалаб ти їм насипати...

— А над оком у тебе що? Господи! А сорочка. Дадуть тобі мати... Каміньчиною дістав, що? А що, колиб в око вгадилив?... Такі дурні хлопчиська.

— Ну, щож... Війна...

— Війна, війна. Шмаркачі такі і вже війна. Аби вам нарізав у сіданку... Та як би нарізав, знав би один з другим, як воювати.

— Ев, що ти тут тямиш... А щож? По твойому вони нападають на нас, а ми... Що ми? Маємо їх ласки просити, що?

Корови вели повязаними на ланцюгах. Дорожника вузька, то треба обережно. Дома „зводини". Зводили клуню і Матвій кликнув людей, щоб помогли звести стовпи та платви. Сам перевіз половину панської клуні, сам додав матеріялу, сам потесав, подовбав, посклада в, тільки сам не потрапив звести. Кожна сила має свої межі.

На зводини зійшлося доста народу. Гармідер, жарти. По праці вечеря і чарка. У хаті місця мало, тому зробили столи з дощок у клуні. Клуня велитенська, не дильована, одні стовпи, платви, бальки, та крокви. На крайній від сходу крокві тичку з великою китицею цвітів прибили.

Обсіли навколо столу. Настя спідниці підтикала, рукави позакачувала і носить миску за мискою. Матвій ще не висох від поту, з прилиплою до спини сорочкою розливає горівку.

— Щоб сто літ стояла, повно кіп мала, ні грому, ні огню не боялася! — пив дядько Стратон. Гура!

— Гураа! Віват! Хай жие! — підхопили хлопці.

Чарка за чаркою кружляла навколо столу. Побажання, жарти, а далі вдарили пісню.

Впала роса і туман спустився нечуйно та розлався вигідно на долині.

Та туман яром котиться,
Гей! Краще жить нам хо-
[четься!...

Зоря вирвалась з самої глибини неба і, розтявши синю дорогу, внизалась у сталеву лісову стіну. Тудиж добігають, вдаряють і пінявою луною котяться у глибінь хащі, яру розлогого парубоцькі підголосники. Стратонів Максим, Хомів Мирон, Василь, а за ними старші — збили вирву шалену, широку, незрівняну ні з чим.

Ет-тое звівся за столом на куці у порваних штанах ноги. Світло лямпи бє в його запилілі маленькі очі і вони кліпають та горять, ніби спохані, а шпаковатий його чуб задерся назад. Правиця з таким залізним пястуком звелася догори і твердо лягла на ляду столу.

— Слухайте! Ет-тое, хочу сказати... Цитьте там; Гей! Замовкніть! Хочу сказати... ет-тое... ми „сьогодня" зведи клуню! Так. Ми звели клуню. Веі ми, вої, що є ет-тое за цим столом. Ми звели клуню Матвієві Антоновичу Довбенкові, который — всі знаємо — господар — дай Бог нам усім таким бути. Да! Ето верно. Господар він чесний, звечно, порядошний і слово має твердє і важкє. Скаже і руб'... Кожне слово — гроші... От все одно, що примір ом, аблокат який, що перед самим судьйою царським встає і ріже межи очі правду. Бо де правда, там Бог, а без Бога ні до порога. Так сказано у святих древніх книгах... А тому встав я сьогодня отут, щоб якось, як то кажуть добрі люди, та й ет-тое закон нашої землі — хоче — встав, щоб випити ще одну чарку за здоровля нашого товариша і господаря Матвія... Многая літа!

На підпитку всі гримнули: Многая лііта, многая літа! — Стратон аж руку підняв, ніби реґент і розмахував нею по волі за співом.

Матвій заскочений і зніяковілий. Його дебела постать завовтузилася поза плечима гостей... — Ет, — помахував він незручно лівою рукою, бо у правій пляшка з горівкою... — Все то нідочого... Ет!... — і знизував вибитим плечем. — Чоловік, знаєте, — казав він — на те й родиться, щоб бути добрим і порядним господарем... А щож я, а як жеж!... А я робив, скільки міг... Діти виростуть, хай далі роблять... Так.

А Володько, поприв'язувавши ланцюгами корови, жадібно накинувся на миску парукових галушок з молоком.

— Господоньку, Господоньку! — заговорила Настя, глянувши на його чоло. — І хто тебе отак позначив? Ти, вітрогоне!

Володько краще замовчить. Сидить на порозі, брудні коліна повилазили зі штанів, на колінах гаряча миска. Сьорбає її і наслухує гармідер в клуні.

(Далі буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СОБТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє всіх членів, що збори відбудутсья 12 вересня, в годині 8-мій. Напоминається членів, щоб щоб заплатили за тікети на пікнік кождий член і членкиня мають бути на зборах бо в противнім разі буде кара згідно з ухвалою. — П. Овсяний, предс.; В. Хміль, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Зап. Січ. від. 367 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в вівторок, 15 вересня 1936, в годині 7-мій ввечір, в галі парохіяльній під ч. 303 Гудсон евеня. Кождий член має явитися на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени хай вирівнають свої вкладки, або будуть суспендовані. — Микитинський, предс.; Антонів, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 176, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в понеділок, 14 вересня, в годині 7-мій ввечір. — Стефан Дзюрдзевич, предс.; Петро Бабяк, фін. секр.; Стефан Дячишин, рек. секр.

— Ваш брат впевняв, що за ніщо в світі не вийде на вулицю із забандажованою головою, а вчора бачив я його вже в театрі!

— Бо бачите, лікар зумів пояснити йому, що коли він забандажований, то подобає на жертву летунської катастрофи.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

РЕВОЛЮЦІЙНІ ПЕРЕМІНИ.

Підчас так званого робітничого пікніку в День Праці в Гейлі, Айдаго, сенатор Бора виголосив промову, з котрої по Америці розіслано цікаві виїмки.

Між іншим сенатор Бора перечислив, які великі переміни настали в світі за останніх 25 літ.

Повалено династії. Поломано ідоли. Повстали диктатури. Вирвано з корінням або підорвано віри. Скомпромітовано здавна признані політичні засади. Відкинено теорії правління, які довгими десятиліттями признавано за святі. Поправлено машинерію для масового вбивання людей. Улюблені ідеали відкинено або змінено.

У цей спосіб, людина, приглядаючися тому, що сталося за одно покоління, та порівнюючи те, що є тепер, з тим, що було чверть століття тому, нагло побачить, що вна жила в часах революційних перемін.

ЗА 25 ЛІТ.

Сенатор Бора підчеркнув величезну скорість цих перемін:

„Останні 25 літ під багатьома оглядами наробили більше змін у цілім устрою людських справ, як 250 літ передтим".

Це змінюючеся темпо суспільних перемін стоїть у гострім противенстві до переконання людей, вихованих в культурно відсталих кранаїх, що людське життя не зміняється, що найважніші аргументи за якусь установу сказати, що так було за батьків, так буде й за дітей, що найважнішою ціллю виховання дитини є навчити її поводитися так, як поводилися батьки.

Як можливо дітям поводитися так, як батьки, коли діти жиють у зовсім іншім світі, як жили їх батьки?

ПЕРЕМІНИ Й ПОЧУВАННЯ.

Закінчуючи свою промову про великі переміни у суспільнім життю та про зростаючу скорість цих перемін, сенатор Бора додав:

„Це все грізне, велитенське, занепокоююче"...

Коли ці переміни видаються грізні, велитенські й занепокоюючі для сенатора Бори, людини будьщобудь з певним умовим досвідом, то якими вони мусять видатися людям, що не мають такого досвіду?

І коли з слів сенатора Бори виходило би, що людям треба тепер думати десять разів скорше, як думали їх батьки, то скільки разів більше треба цеї думки тим, що з якихнебудь причин не знали старого життя так, як треба?

ЗАПОВІДЬ НОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ?

Недавно тому в Смитсонській Інституції в Вашингтоні відбулася демонстрація новопридуманої машини, що переміняє енергію сонця на силу, що надається до механічної праці.

Підчас цеї демонстрції один з англійських дипльоматів, запрошений на демонстрацію, сказав, що ця машина відай не придасться для Англії.

Під цим він відай розумів, що Англія задалеко напівніч висунений край, що в ньому соняшне світло заслабне та що відай машини для переміни енергії сонця на механічну силу не будуть мати великого значіння для Англії.

Яке значіння може мати така машина, можна догадатися без довшої надуми. Адже енергія сонця доступна всякому, і то без великих коштів. Одинокий видаток буде хіба видаток на будування машини. Коли порівняти з видатками добування вугля, ріжниця стане ясна.

Дешевість добування механічної сили з сонця буде мати далекойдуче значіння для господарства. Краї, що будуть могти добути більше цеї енергії, будуть мати більше значіння, як ті, що її будуть мати менше. Звісно, найкраще в тому огляді ситуовані краї тропікальні. Дехто вже й ворожить, що так, як нині провід у господарстві ведуть краї умірковаnoї стрефи, так за якийсь час провід будуть вести краї горячі.

ВУГЛЯ Й НАФТА.

Коли в Вашингтоні роблено проби з машиною для переміни соняшної енергії на механічну силу, в Питсбургу відкрито першу експериментальну (досвідну) стацію для виробу ґазоліни з вугля.

Як відомо, тепер ґазоліну виробляється з нафтової ропи. Ґазоліна грае в промислі величезну ролю як топливо до поруїшування моторів. У деяких умовинах вона важніша як вуголь, бо вона має в такій самій масі багато більше енергії, як вуголь. Через те ґазоліна надається добре до порушування моторів на автомобілях і кораблях.

Через велику вагу ґазоліни нафта грае велику ролю в політиці. Кожда держава старається добути для себе край, де е поклади нафти. Через те наприклад Польща пхалася до Галичини. Краї з покладами нафтової ропи були пожаданим предметом посідання.

Тепер поклади нафтової ропи починають вичерпуватися, і тому, коли придумано спосіб продукувати ґазоліну з угля, краї, що мають поклади вугля, наберуть знову більшого значіння.

ВІЗ БЕЗ ФІРМАНА.

Оноді в Ню Йорку появився на вулицях міста автомобіль без видимого керівника. Автомобіль їздив містом, ставав на червоні світла, рухався на зелені світла, звільняв біг у гущі авт, розганявся на вільних вулицях, словом, поводився зовсім так, начеб у ньому сиділа людина, що ним керує.

На ділі в авті керівника, чи шофера, не було.

Та керівник, очевидно, був. Сидів він в іншім авті й керував безвізниковим автом при помочі радія.

Цей експиримент доказує, що балачка інжинірів, що, мовляв, незадовго будуть заведені такі автомобілі, що будуть їздити майже самі без керівної руки людини, не є чиста фантазія, як це здавалося. Зрештою, для авт на вулицях це може не зробить далеко йдучого перевороту, але які тут можливости для нових перемін у комунікації на шинах або в летництві!

Ми памятаемо ще часи, коли наші люди, побачивши вперше залізницю, запевняли своїх знайомих, що в колії нема фірмана та що залізницю веде дідько. Ми ще діждемося часів, коли справді залізниця й літак буде йти без „фірмана".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЕСПАНІЯ В КРОВІ.

Саме тепер цілий світ слідкує за ходом революційних подій, що відбуваються в Еспанії. Бо від висліду цієї боротьби залежатиме дальший хід політичних подій Европи, а може й інших частей світа. У висліді горожанської війни в Еспанії є заінтересовані посторонні держави, в першу чергу Росія, а також Франція, що бажали би вдержати при владі в Еспанії уряд т. зв. „народнього фронту", що складається з соціялістів та комуністів. З другої сторони у цій боротьбі є заінтересовані Італія та Німеччина, котрі в свою чергу бажалиб побіди революційним військам, під командою ґенерала Франсіска Франка. Як одні так і другі помагають, хоч не офіційно, воюючим сторонам. Большевицька Росія видає потайки міліони рублів, щоби лише вдержати при життю свого бастарда: уряд так зв. „народнього фронту" в Еспанії.

Виступаючи в обороні еспанського лівого уряду, большевицька Москва вигукує, що „фашисти" хочуть повалити законнний уряд Еспанії та знищити демократію свободолюбного еспанського народу.

Який цинізм! Таж та сама Москва колись сама напала на законний уряд української вільної держави, котрий була сама визнала, а вже три дні після визнання в Україну післала дикі орди Муравйова. Таксамо напала Москва на законний уряд Грузії й інших. Про демокртію в Росії є злишньо писати, бо всі знають, що там панує найгірша деспотія. Гірша від усяких фашизмів, що їх знає людство.

В минулих роках російські большевики і їх прихвостні бундючно вигукували про світову революцію, котру понесе у світ „червона армія на своїх штиках". Та світ скоро переконався, що це були лише перехвалки, котрих ціллю було закрити жалю гідний внутрішній стан червоної імперії, й здавити позицію в нутрі. Світові події йшли далі своїм ходом. На сході комуністичного царства розвивався і міцнів сильний азійський противник: Японія. Анектуючи Манджурію і частину Монголії, Японія опанувала стратеґічно Забайкал.

Большевицька політика на азійському континенті дістала сильний удар в лоб. Всякі зусилля завести большевицький режім в Китаю збанкротували. На сході назрівав з Японією неминучий конфлікт, до котрого Росії треба було конче забезпечитися з заду.

Тому то Комінтерн, за посередництвом комісаряту заґраничних справ, звернув сильний вогонь комуністичної пропаґанди на европейські краї. Під покришкою мирної політики та пактів неаґресії, він повів замасковану пропаґанду, щоби в сусідуючих західніх краях, як також в усій західній Европі, довести до внутрішніх, а то й до зовнішніх війн і тим унешкідливити на деякий час можливого ворога з заходу. Знов пакти неаґресії мали зневтралізувати деякі держави у випадку далеко-східнього конфлікту. З початку Москва мала успіхи. В німецькому райхстаґу були засіли поверх сотки комуністичних послів. Виглядало, що ось Німеччина ввійде цілковито у сферу московських впливів.

Та тут наперекір усім заходам і сподіванням Москви до влади в Німеччині прийшов Гітлер, котрий за одним махом знівечив усі большевицькі пляни, на котрі так багато рахувала Москва. Замісць приятеля, Москва знайшла у нім найзапеклішого ворога большевизму. В обличчі загрозливої ситуації Москва змінила дотеперішню тактику. Престіж Ліґи Націй, котрий оплюгавлювано всіми найчорнішими засобами, почали большевики звеличувати як одиноку установу, що може вдержати мир, а тим самим і стан посіданя задоволених держав. Та скоро виявилося, що Ліґа Націй є заслаба, щоб вирішувати справи війни чи мира, як доказала італійсько-етіопська війна і невдалі санкції проти Італії, котрі до решти підірвали значіння цеї міжнародньої установи.

Московські диктатори переконалися, що на Ліґу Націй багато числити не можна. Тому в Москві видумано „народні фронти" при помочі котрих можнаб створити симпатизуючі з Москвою уряди в Европі і тим зашахувати намір Німеччини. І як вислід большевицького „народнього фронту" маемо сьогодня в Еспанії домашню крiваву різню, котра потягає кольосальні жертви як в людях так у майні. Бо поважна частина Еспанців не захотіла йти на шнурку Москви і викликала революцію. Ту гру російського сатрапа відчує болюче еспанський нарід на довгі роки, без ріжниці, котра сторона побідить. Українці, що вже раз пережили те, що е сьогодні в Еспанії, повинні ще злишній раз собі пригадати слова Шевченка, що тільки в своїй хаті своя правда і сила і воля. В майбутніх визвольних збройних змаганнях вони повинні дати гідну відправу всім тим, що хотять нам накинути свої порядки та знову нас поневолити. Волі не здобувається угодою з ворогом, а боротьбою і фізичною силою.

Е. Захарчук,
Бруклин, Н. Й.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

АКРОН, О.
На Рідну Школу.

Дня 2. серпня гром. Василь Судомір хрестив своїх двох хлопців в укр. кат. церкві. По хресті куми й гості поїхали на його фарму, а що погода була чудова, то гості були дуже вдоволені з того, що могли забавлятись та гоститись на зеленій траві при столах, уставлених під деревами. Підчас забави о. П. Середа забрав слово та говорив про значіння школи й про виховання дітей. Він зазначив, що в Америці кожний має нагоду посилати своїх дітей до школи, та інакше справа мається в нашім рідним краю, де вороги не допускають нашої молоді до шкіл. Отже ту прогалину в вихованні нашої дітвори старається заповнити Рідна Школа, яку нам треба піддержати. Збіркою занялися пані Катерина Цепко й Марія Поливка. Жертвували: пані й п. Михайлоєвський з Росфорд, О., $3 і Т. Судомір $3; В. Судомір з Дітройт, Міш., $2; а по $1 зложили: Т. Цепко, Т. Баран, О. Гарачмак з Ню Кесел, Па., М. Судомір, О. Цепко, І. Цепко, М. Поливка, В. Поливка з Пітсбург, Па., М. Сирко й Марія Кобаса з Дітройт, Міш., М., М. Бала й о. П. Середа. Разом $21 та вислано ті гроші через Обєднання на призначену ціль.

О. Цепко.

КОГОЗ, Н. Й.
Примірні хрестини.

В громадян Юрка і Целії Бакай відбулися в неділю, дня 30. серпня хрестини синка Василя. З цеї нагоди відбулася забава, на яку прибуло коло 40 родин. Забава відбулася в саді під голим небом. Перед кожною родиною був кошик, в якім було всього подостатком. Гром. Валерія Михасів згадала при цій нагоді й за наших політичних вязнів, що терплять за вірну службу свому народові. Хресний батько Василь Сташко попросив пані В. Михасів і К. Заблоцьку занятися збіркою, яка принесла $19 і яку переслано до краю через Обєднання.

Жертвували: Юрко і Целія Бакай $2.20; С. Ковальчик $1.25; по $1: В. Сташко, Н. Заблоцький, Й. Крушельницький, Н. Назарко, В. Футуляйчук, П. Роганич, В. Мадараш, П. Гураш, М. Білінський, І. Чайковський, Ф. Майковський, Валерія Михасів, С. Таснер, С. Чайковський 75 ц.; С. Ковальчик мол. і А. Гавчик по 50 ц.; О. Масюк 30 ц.; а по 25 ц.: Малиновський і Ю. Атаманюк.

В. Футуляйчук.

НОВІ КНИЖКИ З КРАЮ

Д-р Шухевич Степан: ГІРКИЙ ТО СМІХ. Воєнні оповідання	$ .85
Полянич, Б.: КІМНАТА З ОДНИМ ВХОДОМ, сензаційна повість	.50
Полянич, Б.: ТОВАРИШІ УСМІХУ, сензаційна повість	.40
Мродовець, Д.: ГАЙДАМАКИ, в двох томах	1.00
Гоголь, М.: СТРАШНА ПОМСТА та інші оповідання з передмовою М. Голубця	.50
Рудич, В.: МАКСИМ ЗАЛІЗНЯК, в двох томах	1.00
Чайковський, Андрій: ЗА НАЖИВОЮ. Повість з галицького селянського життя	.50
Турянський, Осип: СИН ЗЕМЛІ, в двох томах	1.00
Горишівський, П.: ПІД ПРАПОРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО	.50
Будзиновський, В.: ГРЕМИТЬ. Історична повість	.50
Самчук, Улас: МАРІЯ, хроніка одного життя	.50
Голубець, Микола: ГЕЙ ВИДНО СЕЛО. (Нарис	.50
Журба, Г.: ЗОРІ СВІТ ЗАПОВІДАЮТЬ з післясловом М. Голубця	.50
Косач, Юрій: СОНЦЕ В ЧИГИРИНІ. Повість про декабристів на Укр.	.50
Лайло, Свій (Свєнціцький): СТЕПОВІ ОПОВІДАННЯ	.50
Верн, Жуль: ЗАМОК В КАРПАТАХ	.40
Островський, В.: ЗА ГРОШЕМ. Оповідання	.50
Голубець, Микола: ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ЛЬВІВ. Епізоди боротьби XIII—XVIII. в.	.25

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

RADIO.

КЛІВЛЕНД, О.

Дуже гарна українська програма, получена з музикою, співами і промовами буде передана через радіові стації NBC по цілій Америці з Клівлендської Виставн (Great Lakes Exposition) в неділю, дня 13. вересня, між годинами 5 і 6:30 вечором. Ця неділя є присвячена спеціяльно українцям.

За Злучені Укр. Товариства в Клівленді:

О. Е. Малицький, предс.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (3)

Коли хижацька смерть бушувала далеко від тих територій, над якими панував Тарзан, він мало нею турбувався. Колиж вона свою підступну роботу перенесла на його території, він почав над цею справою поважно застановлятися. Бо він почував у собі певний обовязок стежити за безпекою тих, що жили на цих територіях.

Ось тут, на самітній стежці нетрів, на якій лежав труп чоловіка, що його вбила хижацька смерть, стояв задуманий Тарзан і в дусі присягався пімститись на цій невідомій потворі, без огляду на те, які це потягне за собою жертви. Як приятель і оборонець цього народу, що замешкував ці околиці, він почувався до обовязку це зробити.

Він підняв мертве тіло вбитого й, положивши його собі на рамена, подався з ним до села. Одначе, коли мешканці села побачили, що один член з їх громади став жертвою хижацької смерти, вони почали зі страхом щось перешиптуватися з собою. Навіть найвідважніші зпоміж відважних на вид мерця почали зі страху тремтіти.

„Ти, Говандо" сказав до ватажка Тарзан, „є розумний чоловік. Може ти можеш сказати, в який спосіб знайшов смерть отсей чоловік з твого племени?" Одначе Гованда був наче німий. Він скамяніло дивився на Тарзана і в його очах видно було здушений жах. Всі вони мовчали й поглядали то на себе то на мерця, що лежав перед ними.